
Revisionsrapport

***Granskning av delårs-
rapport 2012***

Botkyrka kommun

Anders Hägg
Åsa Sandgren
Sofia Nylund
Linda Yacoub
Jan Nilsson

Oktober 2012

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
2	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Metod	4
3	Granskningsresultat	5
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	5
3.2	God ekonomisk hushållning	6
3.2.1	Finansiella mål	6
3.2.2	Mål för verksamheten	7
3.3	Förvaltningsberättelsens innehåll och struktur	8
3.4	Resultatanalys	8
3.5	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	9
	Bilaga: Kommunfullmäktiges finansiella mål för god ekonomisk hushållning	10

1 Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens delårsrapport för perioden 2012-01-01 till 2012-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för 2012.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till Kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden är positivt med 313,2 mnkr, vilket kan jämföras med utfallet för motsvarande period 2011 som var 278,0 mnkr. Orsaken till den högre resultatnivån är en återbetalning av premier från AFA Försäkring på 64,1 mnkr. Prognosen för helåret pekar mot ett överskott på 175,0 mnkr, vilket är 105,3 mnkr bättre än budget. Bedömningen i delårsrapporten är att balanskravet uppnås, både utifrån delårsresultat och årsprognos.

Utifrån den översiktliga granskning som gjorts har vi inte uppmärksammat något som tyder på att räkenskaperna inte i allt väsentligt är rättvisande. Granskningen har dock i vissa delar begränsats på grund av bristande underlag till olika balansposter, som vi därigenom inte har kunnat stämma av på ett tillfredsställande sätt. Detta gäller bl a semesterlöneskulden och avräkning preliminärskatt. Mot denna bakgrund kan inte uteslutas att väsentliga fel kan finnas i delårsrapporten.

Inför årsredovisningen behöver åtgärder vidtas för att säkerställa att tillfredsställande underlag finns till de olika balansposterna samt att ansvarsfördelningen när det gäller detta arbete blir tydligt. Vidare måste uppmärksammas differens avseende leverantörsskulderna utredas.

Efter genomförd granskning lämnas i övrigt följande sammanfattande bedömning:

- Delårsrapporten har upprättats enligt lagens krav och huvudsakligen enligt övrig normgivning.
- Delårsresultatet och lämnad helårsprognos är förenligt med de finansiella mål som kommunfullmäktige fastställt. En brist är dock att de finansiella målen inte utvärderas i delårsrapporten.
- Uppföljningen av verksamhetsmålen i delårsrapporten är översiktlig och sker per nyckelområde. Det saknas ett tydligt uttalande kring beräknad måluppfyllelse, utifrån fastställda mål och genomförda aktiviteter hittills under året. Utifrån den beskrivning som finns bedömer vi dock att resultatet i delårsrapporten i stort ligger i linje med fullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning, även om den faktiska måluppfyllelsen varierar mellan olika mål och områden. Åtterrapporeringen av de verksamhetsmässiga

målen till kommunfullmäktige behöver utvecklas, t ex genom att ange tendenser avseende måluppfyllelsen per mål och/eller nyckelområde.

- En beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper finns i delårsrapporten, men den behöver utvecklas. En fullständig beskrivning av redovisningsprinciper behöver finnas och inte bara en hänvisning till att samma redovisningsprinciper tillämpas som i årsredovisningen. Detta eftersom läsaren av delårsrapporten inte ska behöva ha tillgång till årsredovisningen för att kunna bedöma redovisningen. Vidare behöver följsamheten kring vissa av RKR:s rekommendationer, avseende tilläggsupplysningar, förbättras (delavsnitt 3.1).

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att kommunen har en dokumenterad lednings- och styrmodell. Utifrån de mål och ekonomiska ramar som läggs fast i flerårsplanen ska nämnderna i ettårsplanen precisera sitt åtagande samt beskriva hur de kan bidra till de av kommunfullmäktige fastställda målen. De olika målen följs upp av nämnderna i såväl tertialuppföljning som i årsredovisning. Det utvecklingsområde som vi identifierat i denna granskning avseende styr- och ledningsmodellen är en tydlig bedömning i delårsrapportens förvaltningsberättelse av måluppfyllelsen, avseende de både de finansiella och verksamhetsmässiga målen, som har bäring på god ekonomisk hushållning. Utan en sådan samlad bedömning begränsas kommunfullmäktiges möjlighet att använda delårsrapporten som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner och landsting är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har utförts enligt god revisionsmed. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning
- God redovisningssed
- Fullmäktigebeslut avseende god ekonomisk hushållning

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Analys av relevanta dokument
- Granska specifikationer och underlag till väsentliga balansposter i den omfattning som krävs för att i allt väsentligt säkerställa en rättvisande redovisning
- Översiktlig analys av resultaträkning samt resultatprognos för året
- Översiktlig analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen
- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Granska om måluppfyllelsen redovisas på ett sådant sätt, så att den medger att fullmäktige ges tillräckliga förutsättningar för att bedöma periodens måluppfyllelse.

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

Rapporten är faktagranskad av personal på kommunledningsförvaltningen.

3 Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari till augusti, vilket är i överensstämmelse med KRL där det sägs att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader. Övrig normgivning, i form av rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) avseende tilläggsupplysningar, kommenteras under rubriken bedömning.

Kommunfullmäktiges föreskrifter för delårsrapporten återfinns i redovisningsreglementet, som har kompletterats utifrån tidigare granskning inom området. Det nu gällande reglementet fastställdes av Kommunfullmäktige 2010-10-28.

Anvisningar för delårsrapporten upprättas av både Kommunledningsförvaltningen och Serviceförvaltningen. Dessa anvisningar distribueras till förvaltningarna.

Kommunens delårsrapport består av förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt årsprognos.

Någon sammanställd redovisning i likhet med den i årsredovisningen upprättas inte i delårsrapporten, men däremot redovisas bolagens delårsresultat samt prognoser för helåret inkl kommentarer.

Aktuell semesterlöneskuld har inte kunnat tas ut ur det nya lönesystemet. Skulden har uppskattats på delårsbasis till 94,0 mnkr (85,1 mnkr 2011). Under 2012 har vi genomfört en granskning av införandet av nytt lönesystem och vår sammanfattande bedömning är att projektet inte i alla delar har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt, bl a på grund av bristande följsamhet till fastställd projekthanteringsmodell samt bristande dokumentation kring överföring av data mellan nya och gamla lönesystemet.

Bland de poster som inte fullt ut kunnat stämmas av mot underlag är avräkning preliminärskatt. Denna post har även förändrats mellan delårsrapport 2011 och 2012, från 19,6 till 35,8 mnkr.

Vi har granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten. I detta sammanhang uppmärksammades en faktura från Södertörns överförmyndarnämnd på 2,0 mnkr som avsåg augusti men felaktigt belastat september.

Vidare kan konstateras att värdet på kommunens placerade medel är för lågt värderade med 2,3 mnkr, vilket även är en resultatpåverkande post.

När det gäller leverantörsskulderna finns en differens på 15,0 mnkr, mellan huvudbok och försystem.

Bedömning

Vi bedömer att kommunens delårsrapport har upprättats i enlighet med lagens krav. Övrig normgivning följs i huvudsak, förutom när det gäller tilläggsupplysningar avseende hyres/leasingavtal, pensionsförpliktelser, ansvarsförpliktelser och materiella anläggningstillgångar.

Vissa noter till balansräkning har utarbetats i delårsrapport 2012, vilket är en förbättring i jämförelse med förra årets delårsrapport. Det saknas dock fortfarande noter till bl a materiella anläggningstillgångar (se ovan).

Efter att ha granskat ett urval av de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten bedömer vi att väsentliga poster har periodiserats korrekt, förutom en faktura på 2,0 mnkr.

Vår bedömning är vidare att de föreskrifter och anvisningar som finns ger de formella förutsättningarna för att delårsrapporten ska uppfylla de krav som KRL ställer.

Utifrån den översiktliga granskning som gjorts har vi inte uppmärksammat något som tyder på att räkenskaperna inte i allt väsentligt är rättvisande. Granskningen har dock i vissa delar begränsats på grund av bristande underlag till olika balansposter, som vi därigenom inte har kunnat stämmas av på ett tillfredsställande sätt. Detta gäller bl a semesterlöneskulden och avräkning preliminärskatt. Mot denna bakgrund kan inte uteslutas att väsentliga fel kan finnas i delårsrapporten.

Inför årsredovisningen behöver åtgärder vidtas för att säkerställa att tillfredsställande underlag finns till de olika balansposterna samt att ansvarsfördelningen när det gäller detta arbete blir tydligt. Vidare måste den uppmärksammade differensen avseende leverantörsskulder utredas.

En beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper finns i delårsrapporten, men den behöver utvecklas. En fullständig beskrivning av redovisningsprinciper föreslås ingå och inte bara en hänvisning till att samma redovisningsprinciper tillämpas som i årsredovisningen. Detta eftersom läsaren av delårsrapporten inte ska behöva ha tillgång till årsredovisningen för att kunna bedöma redovisningen.

3.2 God ekonomisk hushållning

3.2.1 Finansiella mål

Fullmäktige har i ettårsplan 2012 fastställt följande finansiella mål för god ekonomisk hushållning:

- Det ekonomiska resultatet ska uppgå till minst 2,7 % av skatteintäkterna inkl generella statliga bidrag
- Minst 60 % av investeringarna ska finansieras inom ramen för 2011 års budget (skattefinansiering)
- Kommunens externa upplåning (exklusive fjärrvärmeprojektet och kommunala bolag) ska inte överstiga 1 150 mnkr

I bilaga har vi gjort en uppföljning av de finansiella målen utifrån delårsresultat och lämnad årsprognos.

Bedömning

Delårsresultatet och lämnad helårsprognos är förenligt med de finansiella mål som kommunfullmäktige fastställt. En brist är dock att de finansiella målen inte utvärderas i delårsrapporten.

3.2.2 Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har i flerårsplanen lagt fast kommunens övergripande mål, som har bäring på god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv. Totalt har mål formulerats inom sex nyckelområden, såsom:

- Medborgarnas Botkyrka
- Framtidens job
- Välfärd med kvalitet för alla
- Grön stad i rörelse
- Kultur och kreativitet ger kraft
- En effektiv och kreativ kommunal organisation

En övergripande redovisning av genomförda aktiviteter kopplade till målen lämnas i förvaltningsberättelsen, per nyckelområde.

Bedömning

Uppföljningen av verksamhetsmålen i delårsrapporten är översiktlig och sker per nyckelområde. Det saknas ett tydligt uttalande kring beräknad måluppfyllelse, utifrån fastställda mål och genomförda aktiviteter hittills under året. Utifrån den beskrivning som finns bedömer vi dock att resultatet i delårsrapporten i stort ligger i linje med fullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning, även om den faktiska måluppfyllelsen varierar mellan olika mål. Vissa av målen följs vidare upp på årsbasis, via enkät till kommuninnevånare och brukare.

Sammantaget kan vi konstatera att kommunen har en dokumenterad lednings- och styrmodell. Utifrån de mål och ekonomiska ramar som läggs fast i flerårsplanen ska nämnderna i ettårsplanen precisera sitt åtagande samt beskriva hur de kan bidra till de av kommunfullmäktige fastställda målen. De olika målen följs upp av nämnderna i såväl tertiärluppföljning som i årsredovisning. Det utvecklingsområde som vi identifierat i denna granskning avseende styr- och ledningsmodellen är en tydlig bedömning i delårsrapportens förvaltningsberättelse av måluppfyllelsen, avseende de både de finansiella (delavsnitt 3.2.1) och verksamhetsmässiga målen, som har bäring på god ekonomisk hushållning. Utan en sådan samlad bedömning begränsas kommunfullmäktiges möjlighet att använda delårsrapporten som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten.

3.3 Förvaltningsberättelsens innehåll och struktur

I förvaltningsberättelsen redovisas viktiga händelser under perioden samt en ekonomisk analys av utfall, prognos och balanskrav. I berättelsen redovisas även en omvärldsanalys med kommentarer kring samhällsekonomisk utveckling (konjunktur), befolkning och skatteunderlag. Personalperspektivet saknas helt i delårsrapporten, vilket främst uppges bero på problem med att få fram statistik ur det nya lönesystemet, dvs kring sjukfrånvaro m m (delavsnitt 3.1).

Förvaltningsberättelsen innehåller en detaljerad driftredovisning. En investeringsredovisning på motsvarande detaljeringsnivå finns även.

I berättelsen presenteras också en uppföljning av nämndernas delårsutfall och ett koncentrat av nämndernas årsprognoser. I respektive nämnds verksamhetsberättelse finns en mer detaljerad information kring ekonomi och verksamhet. Dessa verksamhetsberättelser utgör sammantaget ett referensmaterial till delårsrapporten.

3.4 Resultatanalys

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna för år 2010 och 2011 samt helårsprognos och budget för år 2011.

Resultaträkning (belopp i mnkr)	Utfall Delår 11	Utfall Delår 12	Prognos helår 12	Budget helår 12
Verksamhetens intäkter	506,5	562,4	*)	*)
Verksamhetens kostnader	-2 732,8	-2 862,4	-3 724,6	-3 753,0
Avskrivningar	-124,2	-136,1	-200,0	-194,0
Verksamhetens nettokostnader	-2 350,5	-2 436,1	-3 924,6	-3 947,0
Skatteintäkter	1 754,0	1 836,7	2 743,6	2 711,1
Generella statsbidrag	822,6	877,1	1 316,8	1 303,6
Finansiella intäkter	160,7	111,1	153,0	131,0
Finansiella kostnader	-108,8	-75,7	-113,8	-129,0
Resultat	278,0	312,2	175,0	69,7

*) Budget är på detaljeringsnivån netto kostnader och intäkter samt avskrivningar, varför prognosen är på samma detaljeringsnivå.

Prognosen för helåret pekar mot ett positivt resultat på 175,0 mnkr, vilket är 105,3 mnkr bättre än budgeterat. Avvikelsen, som kommenteras i förvaltningsberättelsen, beror främst på återbetalning av premier från AFA Försäkring (64,1 mnkr) samt ett budgetöverskott på skatteintäkter och generella statsbidrag (37,4 mnkr).

Balansutredande not finns för budgeterat resultat, men inte för delårsresultatet. Balanskravet kommenteras verbalt i förvaltningsberättelsen. Avstämning av balanskravet på helårsbasis, utifrån lämnad prognos, visar ett positivt resultat på 179,0 mnkr. Bedömningen i delårsrapporten är att kommunen med god marginal klarar balanskravet, både utifrån delårsresultat och helårsprognos.

3.5 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

Prognosen för nämndernas driftredovisning inkl gemensamma poster år 2012 visas i nedanstående tabell (belopp i mnkr).

Driftredov per nämnd/verks	Budget 2012	Årsprognos	Avvikelse
Kommunledningsförvaltningen/KS	-261,3	-258,6	2,7
Exploatering/KS	11,3	-8,3	-19,6
Revision	-3,3	-3,3	0,0
Serviceförvaltning/KS	3,1	11,0	7,9
Samhällsbyggnadsnämnd	-130,1	-127,4	2,7
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-9,2	-9,2	0,0
Teknisk nämnd	0,5	0,7	1,2
Kultur- och fritidsnämnd	-198,9	-198,9	-0,1
Arbetsmarkn/vuxenutbildningsnämnd	-186,9	-184,8	2,1
Utbildningsnämnd	-1 948,7	-1 970,9	-22,2
Socialnämnd	-492,2	-481,1	11,1
Vård- och omsorgsnämnd	-835,6	-855,2	-19,6
Summa nämnder	-4 052,2	-4 086,0	-33,8
Gemensamma poster	299,2	361,4	62,2
Totalt	-3 753,0	-3 724,6	28,4

Av tabellen framgår att totalavvikelsen mellan prognos och budget är +28,4 mnkr (inkl gemensamma poster). Nämnderna redovisar sammantaget ett underskott på 33,8 mnkr. Fyra av kommunens nämnder (inkl kommunstyrelsen i egenskap av facknämnd inkl exploateringsverksamheten) redovisar underskott, varav utbildningsnämnden (22,2 mnkr) samt vård- och omsorgsnämnden (-19,6 mnkr) redovisar de beloppsmässigt största underskotten. De tre övriga nämnderna redovisar överskott alternativt nollresultat.

Utifrån det prognostiserade årsresultatet föreslår kommunstyrelsen att kommunfullmäktige uppmanar vård- och omsorgsnämnden att vidta åtgärder som begränsar det prognostiserade underskottet till högst 15 mnkr. Vidare föreslår styrelsen att fullmäktige uppmanar utbildningsnämnden att vidta åtgärder som begränsar prognostiserat underskott till det som kan förklaras av volymförändringar i förhållande till beräkningarna i 2012 års budget.

2012-10-05

Åsa Sandgren
Projektledare

Jan Nilsson
Uppdragsansvarig

Bilaga: Kommunfullmäktiges finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Finansiellt mål, fastställt av kommunfullmäktige i ettårsplan 2012	Utfall delår 2012	Prognos helår 2012
Det ekonomiska resultatet ska uppgå till minst 2,7 % av skatteintäkterna inkl generella statliga bidrag.	Per augusti 2012 är utfallet 11,5 %.	Per helår 2012 beräknas utfallet vara 4,3 %.
Minst 60 % av investeringarna ska finansieras inom ramen för budget.	Per augusti 2012 har 100,0 % av investeringarna finansierats via avskrivningar och resultat.	Per helår 2012 beräknas 82,0 % av investeringarna finansierats via avskrivningar och resultat.
Kommunens externa upplåning ska inte överstiga 1 150 mnkr, exkl den upplåning som sker för finansieringen av kraftvärmeprojektet eller kommunens upplåning för de kommunala bolagen där kommunen i sin tur ger lån.	Per augusti 2012 är låneskulden 312,0 mnkr.	Baserat på investeringsvolymen bedöms kommunens egna upplåning inte att öka i någon större utsträckning under resterande del av 2012.